

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. Π. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

*Τὸ συμβολικὸν νερὸ τοῦ "Εβρου.
Γὸ θαῦμα. Καὶ ἡ εὐχή...*

Μετὰ τὸν κ. Σολομωνίδην, ἀ-
πήγγειλε δύο ἐπίκαιρα ποιήματα
ἡ δραματικὴ ~~προκαταλήψια~~ ^{ΑΚΑΔΗΜΙΑ}
τοῦ Ἐθνικοῦ μας θεάτρου Κο
Ἑλένη Χαλκούση, ἡ ὁποία ἐν
προλόγῳ ἀνέφερεν ὅτι ὀλίγαν
πρὸ τῆς Μικρασιατικῆς κατα-
στροφῆς, ἡ οἰκογένειά της, δια-
μένουσα ἐν Κωνσταντινουπόλει,
ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενήσῃ
τὸν ἀείμνηστον Ἐθνομάρτυρα
πατριολίτην Σμύρνης Χρυσό-
σταυρον. ^{ΑΘΗΝΩΝ}
Μετὰ ταῦτα ὠμίλησεν ὁ ἐκ
Πόντου πολιτευτὴς καὶ τ. ὑπουρ-
γὸς κ. Ἐλευθ. Παυλίδης, τὸν
λόγον τοῦ ὁποίου θὰ δημοσιεύ-
σωμεν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον
τῆς ἐφημερίδος μας.
Τελευταῖος, ἀνελθὼν εἰς τὸ

Μνημόνιο Λωξάνου Κερασίου
αριθμ. 14/10/50
14/10/50

βήμα ο Πρόεδρος της εταιρείας
Θρακικών Μελετών κ. Πολ. Πα-
ραχριστοδούλου είχε τα εξής :

Κυρίες και Κύριοι,

"Αναβαίνο στο βήμα τούτου γε-
μάτος συγκίνηση. Από το βήμα
αυτό είναι χρόνια τώρα που κά-
θε χρονιά σαν το θείο δράμα ά-
ναπαριστάνεται άφηγηματικά το
δράμα της φυλής, το δράμα της
άνηκουστης καταστροφής του
Μικρασιατικού Έλληνισμού που
συγκλονίζει ή ανάμνησή του την
ψυχή μας και τη σκέψη μας. "Αν
ή μικρασιατική καταστροφή ή
γινε με την κατέρευση του με-
τώπου, μέσα σε φλόγες και σφα-
γές και το άλυτο αίμα την έ-
κοκκίωσε για να γραφί στην Ι-
στορία άσπρη κι άληθομνηνη
—και δεν εύρεθη ακόμα δύναμις
ποιητική ή λογοτεχνική να την
άναπαριστή— ή Θρακική κα-
ταστροφή ακολούθησε ραχδαία
ύστερα από άναγκαίο έπακόλου-
θο.

"Ενας λαός άποκαρδιωμένος
άπό τα πολεμικά άτυχήματα
συμμετέχοντας τα ύπάρχοντά
του, παίρνοντας τα ιερά του, εϋ-
λαβικά ξεθάβοντας τα κόκκαλα
των πατέρων του, εξσηκώθηκε
συνεχόμενος άπό το δράμα της
σφαγής και της φωτιάς των ά-
δελφών του για να περάσει τα
πανάργατα γεφύρια του Έβρου
—δυσμικά. Η άνατολή έπλη-
ρώθηκε. Η Θράκη έπληρώθη.
Έδωκε άνατολή και δύσεως εί-
χε έως τότε (1922) άμέτρητες
φορές ύποστη την καταστροφή.
Τώρα συνετελείτο το άθροισμα
των καταστροφών—το ξεριζώ-
μα. Έπέρασε λοιπόν ο θρακικός
λαός τα παμπάλαια γεφύρια
του τριπόταμου Έβρου κεί-
στη να άποχαιρετήσει την πα-
τρική του γη άπό μακρυνά. Τότε
ώρθώθηκε μπροστά του της ψυ-
χής το μέγα πένθος. Τότε α-
σθάνθηκε το χαμό, τότε λυσι-
μνη ή Θρακική γενιά άγονάτισε
έκκλαψε πικρά άτενίζοντας την
χαμένη Πατρίδα. Γυρμένες μαν-
τηλοφορούσες γυναίκες, μαννά-
δες, γριές και γέροι, παπάδες με
τά μαλλιά χυτά στις πλάτες έκα-
τά τη δεξιά ροή του Έβρου,
άρχισαν γούους και θρήνους ή
άναψε το κλάμα που άρχισε ή
μάννα, τήπαινε ή κόρη, το συ-
νέχιζε το παιδί, το κρυφόπαιρ-
ναν μπουκομένοι άπό τον πόνο
οι γέροι, έκφτανε στους ούρα-
νους γοερό που δεν έσβησεν έ-
ως τώρα στη θύμησή της.

Κέκτοτε άποραφανίθηκε ή
Θράκη και τα παιδιά της σκό-
ρπισαν στη χώρα αυτή που πάν-

τα κάτω άπό τη σκέπη της συμ-
μαζεύει τα καθημαγμένα της
παιδιά. Στά 1905 είχε δεχτή 120
χιλ. Έλληνες άποδιωχμένους
και κατεστραμμένους της Βο-
ρείου Θράκης. Το Βουλγαρικό έ-
κείνο μελετημένο έγκλημα της
έξοντώσεως του Έλληνισμού
για την ήττα των Βουλγάρων
στους Μακεδονικούς κάμπους, ύ-
πηρες το προοίμιο της κατα-
στροφής του Βορειοθρακικού
Έλληνισμού και φλόγες της Άγ-
χιάλου έφώτισαν το έγκλημα
κείνο, που μένει μετά τρεις ή-
τες των Βουλγάρων άτιμώρητο!
Έλληνισμός της Θράκης υπέ-
στειλε την σημαία του και την
άνυψαν έδώ ως φιλοξενούμε-
νος, ως πρόσφυγας, άλλ ως δη-
μιουργός. Γατζώθηκε στη γη ά-
τη την φτώχη και άγονη, δου-
λεύει με τα νύχια, ζει, τεκνοποι-
εί και βρέχει με δάκρυα πικρά
το ψωμί του. Έφτιασε Πατρίδα,
καλόβη, χωράφια με την άγάπη
της μητέρας Έλλάδος αλλά δεν
παύει να νοσταλγεί άθεράπευτα
το χωριό του, το δάσος του, την
καλλιρροή πηγή του.

Κυρίες και Κύριοι,

Δεν θα μοιρολογήσουμε σήμε-
ρα σαν τις μανιάνισες μοιρολο-
γίστρες, ούτε σαν τις νησιώ-
τισσες ποιητρίτσες που μοιρο-
λογούν στον πνιγμό του ναύτου
παιδιού τους, βάσαντας μπρο-
στά μας όλα τα παθήματα της
φυλής μας να τα ακουμπάμε (αυ-
τός δεν θα στήσουμε όρντο) τρω-
αϊκό, που θάναβε στον ούρανό
σύγχυση ή κοπετός κι ή θρή-
νος νάποδιξη και τα πουλιά.
Τίποτα άπ' αυτά. "Ησυχία θα
μνημονεύουμε μόνο το γεγονός,
γιατί ή ανάμνηση είναι θυσία,
είναι άνανέωση. Άναβαφτισθό-
με σήμερα στο πέλαγος των πα-
θμάτων μας γιατί άπ' αυτά θα
λάμψη ή έλπίδα, ή έσχατη των
θεών σαν σπαθί νεακονισμένο.
"Ο Έβρος, που κρατούμε τη μία
του όχημ μάς ιστορεί τα παθή-
ματα της Θρακικής φυλής—έγώ
τόν ένωτίζωμαι καθημέρα—οι
κάμποι της Θράκης άπό την άλ-
λη όχημ μάς στέλνουν τους στε-
ναγμούς της Πατρίδος μας, τα
ποτάμια μουρμουρίζουν και μύ-
ρονται θλιβέρα τραγούδια και
κλαίει—κλαίει τα βουνά. Στην
άντιπερα όχημ δεν υπάρχουν οι
οι Διόνυσος, ούτε οι Σάτυροι,
ούτε οι Μαινάδες, ούτε οι Άλκιες.
Δεν ακούγεται το εοός εδών των
Σατύρων, οι Διόνυσος δεν μεθύ-
σκονται παραπατώντας. Οι Άνα-
στασιάρδες δεν χορεύουν στις
φωτιές, οι Καλόγηροι του Βιζύ-
νου δεν τελούν την άποκριτική
ναυτή τους στά Βιζύ, ούτε στο

Όρτά—Κίοι—τη Λίττισα—τε-
λούνται τα άγροτικά Δημήτρια,
ούτε στη Γέννα τη βροσλούστη
άναβρύζουν οι δέκα πηγές—τα
καϊνίκια, ούτε οι νερόμυλοι προ-
καλούν τον Βιζυηνό να τραγου-
δήση το άκατάπαυστο τραγούδι
τους: κλίππι κλάπ, κλίππι κλάπ
μέσ' στο μύλο κρατεί. Κι' άπό
κάτω βουτζ, ή γοργή φτερωτή,
και κυλά το νερό πρωί βράδυ
στο βαθύ και μεγάλο βαράδι.

Σήμερα πενθεί ή Θράκη. Η
Ροδόπη με τα έλληνικά της μο-
ναστήρια της βουλαροπατημένης
σιωπής και κρυφαστενάζει, ή
Φιλιππούπολη ήσικμένη λέγε-
ται τώρα Πλόβνη, ή έρημη Ά-
δριανούπολη σαν γριά σκελετω-
μένη ντρέπεται μέσα στή ράχη
της, ρακένδυτη, οι Σαράντα Έκ-
κλησιές άπό τους δύο λόφους
έκπέμπουν το ύστατο: "Ουκέτι
φθός έχει καλύβαν, ού μάντι-
δα δάφνην, ού πηγάν λαλεύσαν
Άπ' έσβετο και λάλον ύδαρ". Η
Ραιδεστός παραθαλάσσια, κίτρι-
νη και άρρωστιάρα μάς στέλνει
με το κύμα της Προποντίδος
τους άσπασμούς της. Η Μάδυ-
τος, ή Καλλίπολη, ή Βιζυηνός
αυτές και άλλες άποκαρδιωμέ-
νες κλαίει και κλαίει τα βουνά τους,
Κλάμ, κλάμ, κλάμ, κλάμ, κλάμ,
δυσμικά, δύσεως έπληρώθη η
μνήμη της καταστροφής της
Θρακικής γενιάς, η μνήμη της
Κυριακής της Αποκαταστάσεως.

Κυρίες και Κύριοι, σήμερα
κοιτάμε την καταστροφή της
λαοφυλίας της Θράκης. Έπεί-
διαισθησε ή καρδιά μας, που
διέσχισε ήσυχία, άποκαίνοντας
άπό την άνατολή της Θρακικής γη
και βγαίνοντας άπό την Άνδρι-
ανούπολη, κάνοντας το ταξίδι
τούτο άπό νοσταλγία άθεράπευ-
τη. Διέσχισε τον κάμπο της
έμεινε περίλυπος άπό την έρη-
μία. Αυλάκωσε τη δρασκελί-
σε—τους δρόμους της και εί-
δε περίλυπα τα φριχτά χω-
ριά της. Πάτησε στις πολιτεί-
ες και είδε δοξασμένες πο-
λιτείες σε άδοξες Τουρκοφω-
λίες. Παντού ταπεινωση και χα-
μός. Δεν υπάρχει ή ένδοξη Άνδρ
πολη. Έκει στις ίκες του Έβρου
έκρέμασε το ταγάρι του το
δοιπορικό—κει στο Κασέ—Κα-
πού και άνεμνήθηκε τα μαθητικά
του χρόνια έκκλαψε πικρά. Είθε
το Γυμνάσιο, όπου έφοιτησε, να
κείται έρείπιο, την Ιστορική Μη-
τρόπολη μαχισέ και το ιερό,
με τις εικόνες άκόμη σπαμένες,
σκουπηδαριό του λαχανόκηπου.
Άπό τα 10 σαπουντζιδικά της
μεγάλης όδου προς το Σουλτάν
Σελίμ ένα μόνο είδε να ύπεν-
θυμίζει την παλιά σφριγγλή έπο-
χή του Έλληνισμού. Άπεχώρησε
ο Έλληνισμός και στάθηκε το
ρολόγι της ώρας πολί-ελας
στην ήμερομηνία τη θλιβερή του
χαμού κέπαψε νάναπνέη. Και ο-
μως παντού όπου σταθείς κι ή-
ως βρεθείς βοά ή Έλληνική ά-
νάμνηση. Άυτή είναι ή σημερινή
Θράκη. Όλα νοσταλγούν την έ-
πιστροφή μας.

Οι παλιοί μας σύνοικοι το κρυ-
φλένε, στον κόρφο τους και το
έμπιστεύνονται στον ξένο. Όλα
ψυθιρίζουν ιδνεירו του γυρισμού
—γιαζίκ!! Η Θράκη δέ θαναστη-
θή χωρίς τους Θράκας. Θά μέν

ΠΟΣ
ΤΩΝ

Οι έν-
λόγοι
εις 4
έ

ότι,
χρεια,
και γ
δήμο

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)
- 9)
- 10)
- 11)
- 12)
- 13)
- 14)
- 15)
- 16)
- 17)
- 18)
- 19)
- 20)
- 21)
- 22)
- 23)
- 24)
- 25)
- 26)
- 27)
- 28)
- 29)
- 30)
- 31)
- 32)
- 33)
- 34)
- 35)
- 36)
- 37)
- 38)
- 39)
- 40)
- 41)
- 42)
- 43)
- 44)
- 45)
- 46)
- 47)
- 48)
- 49)
- 50)
- 51)
- 52)
- 53)
- 54)
- 55)
- 56)
- 57)
- 58)
- 59)
- 60)
- 61)
- 62)
- 63)
- 64)
- 65)
- 66)
- 67)
- 68)
- 69)
- 70)
- 71)
- 72)
- 73)
- 74)
- 75)
- 76)
- 77)
- 78)
- 79)
- 80)
- 81)
- 82)
- 83)
- 84)
- 85)
- 86)
- 87)
- 88)
- 89)
- 90)
- 91)
- 92)
- 93)
- 94)
- 95)
- 96)
- 97)
- 98)
- 99)
- 100)

Ο ΕΡΑΝΟΣ ΔΙΑ ΤΟ ΥΠΟΘΕΤΗΘΕΝ ΥΠΟ Τ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 'ΚΙ

Έκκλησις της Όργανο

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

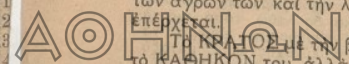
Άριθ. Πρωτοκ. 5.562

Πρός τους κατοίκους Νέας

Άγαπητοί Συμπολίται,

Η «ΘΥΕΛΛΑ του ΒΟΡΡΑ» έκόπη
ΤΑ της παραμένουν με τας πληγές τα
Ένδοξα και Ιστορικά χωριά, κατ
οικτρά έρείπια.

Οι παλιννοστοντες κάτοικοι των
τρομερής «καταγίδος» θρηνούν πρό τ
ΜΩΝ και ΕΣΤΙΩΝ των, στερούμενοι
έφοδίων, διά την άνέγερσιν των έρειπ
των άγρών των και την λιτήν συντήρη-
επέρχεται
Η ΚΡΑΤΙΑ έμειν βοήθειαν των
το ΚΑΘΗΚΟΝ του, αλλά δεν έπαρκει
υπέστη ή ύπαιθρος Χώρα, είναι τερο
Η ΑΤΟΜΙΚΗ πρωτοβουλία των
πρώτε έλασε το ΓΕΝΟΣ μας, εύρισ-
ΜΕΣΩΝ
γους της
ΝΩΝ...
και ειρην
να έπιζησέ
ουμών νε
ιράτους,

ΣΥΝΟΛΟΝ 400.012

νεκρή και αιωπηλή, ένθ' περ' άπό
το Έβρο ή Δυτική Θράκη σφύ-
ζει και δουλειά—σαν μιά μελι-
σοφωλία. Έμεις έδώ σήμερα
πρόσφυγες ένισχυόμενοι άπό την
ανάμνηση και τη νοσταλγία, οι-
κοδομούμε το Ιστορικό μας οι-
κοδόμημα και κωδικοποιούμε τα
Ιστορικά και έθνολογικά μας δί-
καια. Άς τώρα δεν είχαμε παρά
έλάχιστα ψιγούλα Ιστορίας. Τώ-
ρα έχουμε. Οικοδομούμε το λαο-
γραφικό και γλωσσικό μας θη-
σαυρό που είναι πλουσιώτατος.
Άποθησαυρίζομε τις ψυχικές
μας ιδιότητες, τα έθιμα και τα
ήθη μας, σώζομε τις παραδό-
σεις μας και τις πίστες κι' όλα
τά λαογραφικά μας κείμενα, που
άποτελούν τον καθρέφτη της
Θρακικής ψυχής μας. Μένουμε
Θράκες στις έπάλλξεις και άδιά-
φθοροι στην ψυχή και συνεφέ-
ρουμε το καταδύναμιν στον νεο-
έλληνικό πολιτισμό, που δημι-
ουργούμε μέσα στην καταστρο-
φή και τις φλόγες των 10 έτών.
Οι δεκαετείς πόλεμοι μάς άπο-
δεκάτισαν αλλά και μάς έδρε,

φαν με την νοσταλγία
τρικής μας γής, που πρ
ειρηνική διεύθυνση όλου
εξανόδους περνώντας τα
ρια τα παμπάλαια όπως
άκόμα ο άκαταμάχητος
γός θράξ δημοσιογράφος